

Megjelenik
mindenkedden.

A lap szellemi részét illető közlemények
a szerkesztőhöz (főutca, 77. sz.)
intézendők.

Bérmintetlen leveleket nem
fogadunk el.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 „
Negyed évre 1 „ 50 kr.

HÍRDETÉSEK DÍJA:

öt hasábos petit sor 5 kr.

NYILTÉR:

három hasábos petit sor . 15 kr.

KASSA és VIDÉKE

Vegyestartalmu hetilap.

Az előfizetési pénzek és hirdetői díjak,

általában a lap anyagi részét illető közlemények a kiadó-hivatalhoz (Pannónia könyvnyomda és kiadó-résztulajáraság) intézendők.

Hirdetményeket elfogad:

Hausenstein és Vogler Budapeston, Bécsben, Berlinben, Münchenben, majnai Frankfurtban, Stuttgartban, Hamburgban és Bernben. **Manne Rudolf** Bécsben, Prágában. Münchenben, Hamburgban, Nürnbergben, majnai Frankfurtban, Strassburgban, Berlinben, Zürichben, Boroszlóban és Nürnbergben. **Lang L.** nemzetközi hirdetői irodája Budapeston. **A dírtémet hird. irodá** Stuttgartban. **A Jägerfeldé könyvkereskedés** Frankfurtban. **Schlotte E.** Brémában, **Fort Jenő** Lipcsében.

Előfizetési felhívás

„Kassa és Vidéke“

című vegyestartalmu hetilapra.

Előfizetési ár:

Egy évre 6.— frt.
Félévre 3.— „
Negyedévre . . . 1.50 „

Az előfizetési pénzek lapunk kiadóhivatalába („Pannónia“-könyvnyomda és kiadó-résztulajáraság) intézendők.

Kelt Kassán, 1874. évi december 9-én.

A „Pannónia“-könyvnyomdatársulat Dr. Réssler István, kiadó. Iaptulajdonos és felelős szerkesztő.

Társadalmi morál.

„Minden országnak talpköve s támasza
A tiszta erkölcs“

Igen, a tiszta erkölcs! — Hogy itt e kifejezésnek egész társadalmak-s országokra vonatkozó sajtáságos jelentése van; hogy alatta a társadalmi morál értendő: az az első pillanatra világos. Legyen a társadalom ismeretek dolgában még oly művelt; legyen az még oly gazdag; legyen fegyveres erejében még oly hatalmas; állítson elé világgraszoló műveket; hódítson hadi erejével; legyen ura terjedelmes régiók termőerejének: morál hián legszebb viszonyai, legüdvösebb, legjobb intézményei korhataggá lesznek s minden külbehátás nélkül is előbb-utóbb összeomlanak.

Sajtáságos igazán, hogy míg a társadalom egyrészt erkölcs nélkül meg nem szilárdulhat, valóban, a szó nemesb értelmében, polgárisultta, művelté nem lehet, — másrészt minél gazdagabb, ismeretekben minél műveltebb valamely ország, ha az egyszeres önzését, a szív féktelenkedéseit korlátozó és mindent mérséklő tiszta morálja nincs: csak annál hamarabb tönkre silányul. Ama körülmény csak sebességet kölcsönöz a rohamnak, mely a pusztulás, a romlás örvényébe hanyatthomlok ragadja míg a műveletlenebb, a nyers erő e rohamnak egy kicsit talán tovább állhatott volna ellen!

Világos példa erre mindkét irányban a római nagy birodalom, mely valamint hite, vallásossága, erkölce által lón naggyá, épen úgy a társadalmi morál kihaltával, minden műveltsége és hatalma mellett is, csak annál inkább sietett rohanni a végbomlás mindent elnyelő torkába.

Hogy egykét ember, sőt néhány száz egyén mikép van erkölcsileg kvalificálva, erre elvégre is súly csak akkor fektethető, ha tudjuk a közérzületet, ismerjük a népnek inkább a jó, vagy inkább az önzés, a rossz felé törekvő s tette ez alapon készsége hangulatát, hajlamát. — Ily kivételek az egészre nézve sokszor szükségesek: megkivánja a teljesebb ószhang létrejövetelére! de különben rendszerént számba sem

vehetők, csak úgy, mint nem egy vízcepp a tenger végtelenségében. E csepp annak alkotó része, igaz! azonban csaknem, sőt egészen nyomtalanul vesz el. Nem az egyes és elszigetelten gondolt alkotó részecskékre, vagy bár töredékes tömegökre, hanem a tengerre, mint egészre gondolunk, midőn tekintetünk a tenger tömételenségén tévedez. A társadalom is mint egész áll szemeink előtt, midőn morálját fontossága szempontjából tekintjük.

Jogrend s társadalmi rend egymást feltételező, kiegészítő, egymásba olvadt s mégis különböző természetű fogalmak. Faj és nem! Az államok főállására oly szükséges jogrend biztosítható, kierőszerkesztendő az által, hogy az összeség a jog szabályai előtt önként meghajolni nem akarók ellen egy emberként, óriási emberként föllép s közigazgatási, igazságszolgáltatási közegei által közvetlenül vagy legalább közvetve szorítja az ellenkező egyedet vagy társulatot a kétségbevonat szabály követelményei előtt hódolatra s berzenkedéseért elégteltelre. Am az állami, a közjölét megvalósítására ez nem elegendő! E rend a jogrendet mindenesetre mint a több a kevesebbet magában foglalja, de ezenkívül oly körökre is kiterjed, hová a jog kényszerítő hatása soha sem hatolhat. Ép ez oknál fogva nincs, nem lehet meg a jogrendben egyuttal a társadalmi rend is.

Egy tudós állítja, hogy a jogbiztonság igen rossz lábon állana, ha csak a kényszerítő nógatva s az ezzel egybekapcsolt hátrányoktól tartva tennék eleget a jogot alkotó szabályok igényeinek. Morál kell mindenütt s mindenben. Erre van szükség magában a jog megvalósításában is, nehogy a törvényeket egyes esetekben kijátszszák; tehát annál inkább van szükség ott, hol a külkényszer megszűnik, hol — mert hatni nem képes — okvetlenül meg kell szűnnie! És e ponton van a jogrendet a társadalmi rendtől elkülönítő sajtáság. Itt kezdődik a társadalmi morállal a valódi társadalmi rend is, mely nem más, mint a társadalmi morálnak, vagyis a társadalmat tevő emberek összes magán- és állami-kötelmei rendszerének valóságos megtestesítése, mi akkép foganatosítatik, hogy azokat teljes öntudattal betöltjük s minden egyes még oly csekélynek látszó kötelességünket is önzéretes hajlandósággal és készséggel, lelkiismeretesen s pontosan véghez is viszzük. — Hol a népben a kötelmek e rendszere iránt a kellő tudat megvan, ott a jogrend is annál bizsabb; hol ellenben az hiányzik: a jog megállapítása, a jogállapot megvalósítása is bizonytalan s ingatlaggá válik. Azért állítja a német tudós is, hogy a jogrend valóban rossz lábon állana, ha csak a kényszerítő szolgálta akaratelhatározásunk egyedi okául, ép úgy s talán még inkább,

ha az érdek volna az indok, mennyiben az érdeket az esetek különféleségéhez képest való változatossága s így állandóság hiányánál fogva főelvgyanánt vennünk nem lehet, — a közjölét tekintve, nem szabad. A főnebbi állítás is feltételezi tehát, hogy ismerjük kötelességeink egész összegét, s legyen mindenkor s mindenben férfias elszántságunk és erőnk egyes kötelmeink szigoruan pontos teljesítésére.

A tudat arról, hogy azt minden irányban ismerjük, az annak megfelelő hajlandóság és szakadatlan készség a kivitelre — általánosítva, vagyis az egész társadalom sajtásága gyanánt tekintve, — képezi a közjölét célja megközelíthetőségének főfeltételét és alapját.

Hogy megvan-e ez alap a mi körünkben? erről az észlelhető jelenségek folytán legközelebbi cikkünkben szolandunk.

Városi élet.

A dec 22-ik közgyűlésen a forró-garadnai birtokra vonatkozó szerződésék jóváhagyattak. — A belügyminiszter azon rendelete, melylyel a közgyűlés abbéli határozatát, hogy a közgyűlés a Szerényi Ede főjegyző ügyében kijelentett álláspontját, t. i. hogy Szerényit föl nem függeszti, továbbra is fenntartja, megsemmisíti, — egyszerűen tudomásul vétetett. — A szántói borok eladására a polgármester hatalmaztatott föl, miután előterjeszté, hogy Teitelbaum S. borkereskedő, akójáért 16 frt. 50 krt igért. — A Bujanovics-féle csődtömegettől vett területre vonatkozó szerződés jóváhagyatott. — A Kovács Sándor irnoknak megszavazott 100 frtnyi segély a „vegyesek“ rovatába iktattatni határozatott. — A városi tanácsnak január- és februárra „indemnity“ adatott. — A közgyűlési állomásnak, melylyel 200 frtnyi tiszteletdíj jár, betöltése iránti véleményes jelentés a polgármesterre bízottott. — Illés János iktatónak a közgyűlés 200, Pleszovits Antal vásárbiztosnak 150 frtnyi öleget engedélyezett. — A főjegyzői állomás ellátása ideiglenesen az első aljegyzőre, ezé pedig a 2-ik jegyzőre ruházottott át. — A számfejtői állomás betöltése végett dec. 29. tartott rendkívüli közgyűlés nevezett állomásra közfelkiáltással Kóvi Jánost választotta meg.

Van szerencsénk e helyütt egész terjedelmekben közölni azon meleg búcsúszavakat, melyeket Ferdinánd Bertalan, városunk főispánja — alább olvasható — fölmertetése alkalmából a városi közgyűléshez és a polgármester urhoz intézett.

Tek. közgyűlés!

Ó cs. és apostoli kir. felsége m. évi dec. hó 22-én kelt legfelsőbb határozmányával városi főispáni állásomtól felmenteni méltóztatott.

Midőn ezen legfelsőbb határozvány folytán, viselt főispáni állásomtól búcsút veszek, természetem azt öntudatomnak azon teljes érzetében, hogy főispáni működésemben sem párt-, sem magán-, hanem egyedül hazánk, a közszolgálat és Kassa sz. kir. város közönségének érdeke vezette lépteimet.

Ha mindenben a nagy közönség érdekeinek megfelelően nem tudtam volna, annak okát nem hazafüni tiszta akaratom s törekvésem hiányában, hanem a viszonyok által előidézett körülményekben méltóztassanak keresni.

Ezek után magamat a tekintetes közgyűlésnek becses hajlamába s szíves emlékébe ajánlván, kiváló tisztelettel nyílvánítás mellett maradtam

Kassán, január hó 1-én, 1875. évben.

a tekintetes közgyűlésnek
alázatos szolgálja

Ferdinándy Bertalan.

Tekintetes polgármester úr!

Viselt főispáni állásban személyem irányában tanúsított őszinte barátságáért, hivatalos ténykedésémek megkönnyítésében résztvevő buzgalmaért fogadja t. polgármester ur a legszívveljesebb köszönetemet azon őszinte nyilatkozattal, hogy felejtélen kedves emlékezetű leendő ötétemnek azon része, melyet t. polgármester ur hivatalos közreműködése mellett viselt állásomban töltöttem.

Midőn tehát volt minőségemben baráti kézszerítés mellett búcsút veszek, felkérem: szíveskedjék az összes városi tisztikarnak nevemben megköszönni azon minden alkalommal tapasztalt készséget, melylyel állásom könnyítésén közreműködtek.

Mélyen után magamat t. polgármester urnak s a t. tisztikarnak becses barátságába és emlékébe ajánlván, tisztelettel maradtam

Kassán, január hó 1-én, 1875. évben.

tiszteelő barátja s szolgálja
Ferdinándy Bertalan.

Vármegyei élet.

A múlt hó 16-án s a következő napokon tartott megyei közgyűlés által elintéztett ügyek sorából még ezeket érintjük meg. A megye újabb felir a belügyminiszteriumhoz, hogy a Winkler-házra vonatkozó adásvérsi szerződésben a megyeház börtönhelyiségeinek kiürítése is szóba hozassék. — Küküllőmegye átirata folytán a megye is megkérdőndők tartja a honvédelmi minisztert, hogy a téli ujoncos helyébe a május elejével kezdődött léptesse életbe. — A megyei hatóságok részéről kiállítandó útlevelek, házassági, fegyvertartási- s iparendéyek mindegyikétől két krnyi díj szedése állapított meg. — Az erdőhorváti s tolvai útnak közmunkatélijesítéssel való kijavítása az alispánra bízatik. — Tudomású véteték, hogy a kassai járás szolgabírája alispáni intézkedés folytán Nagy-Idára a gönci járásé pedig Szántóra tette át lakását. — Beszaltatik a szepesi városi hatóság azon eljárása, mely szerint előljárási kezdeményezés útján szőlőtteleket a lakosokat, hogy Gotssegen Miksa ottani szeszárutól vásárolni tartózkodjanak. — Határozatott, hogy Szathmáry Kálmán járásbíró, illető hatósága által, szőlőttelek fel: műfele visszaélések azok, melyek elsimításával a megyei hatóságot vá-

dolja. — A belügyminiszteriumot kéri a közgyűlés, hogy a himlőoltás eredménye céljából a megye egészségügyi személyzetének jó minőségű oltóanyag-gal leendő ellátásáról gondoskodjék. — A freyi házipénztárnak jul. és augusztus havi 3266 frt s néhány krajeányi túlkidárat illetőleg meghagyatott a pénzügyi szakosztálynak, hogy annak mielőlt felől magának meggyőződést szerezzen és erről jelentést tegyen. — A megye, Pest, Pilis és Solt megyék átirata folytán szintén felir a képviselőházhoz, hogy a végenyésztel felnyezetett bukovinai magyarok hazateleptése végett intézkedéseket léptessen életbe. — Az orsovai „Korona-kápolna“-nak a Csernavize áradásai ellen leendő megóvása céljából, az orsovai „Deák-egylet“ választmányának megkeresése folytán, a megye járásainban adakozások gyűjtése határozatott. A kápolna azon helyet jelzi, hol 1853. sept. 18-án a korona megtalálattott. — A jászóvári prépostságnak meghagyatik, hogy a jászói vámkedvezményes útnak jókarba helyezését fogantassák, különben a vámkedvezmény elenyészettnek fog nyilvánítani. — A megye területére kiható se-lyentenyészési szabályok elfogadtatnak s a 30 napi törvényes határidő elteltével kötelező erejű-ekké válnak. — Gránznér Fülöp s Müllner helye-ssében Gedeon Vendelin, az 1840. törvények értel- mében elmarasztaltatnak, hogy a Goldseifen nevű völgyben tett vízvaltoztatásokra nézve az előbbi állapot helyreállítsák az okozott költségeket fődözzék. — A gönci járás szolgabírája kiküldetik, hogy a Kovácsvágás községében a faizás iránt tartandó gyűlésben mint elnök, részt vegyen s figyelmét arra irányozza, hogy a fakiosztás bel- birtok aránya szerént történjék. — A semsei, szép- laki, zsadányi, forrói és somodi választókerületekben két-két bizottmányi tag megválasztására 1875. jan. 5. napja tűzetett ki, miután az első választást megsemmisítő határozat jogerőre emelkedett. Vá- lasztási elnökök: Baán Gyula, Pócsy Ferenc, Kö- hányai Imre, Szemere Odón, és Hubay Agoston. — A megye a belügym. ellenzése dacára ragaszkodik a rendőri közegek fizetésének január 1-től való 10%-es fölemeléséhez. — Klein József, Buzitára meg- választott körjegyző, mint ilyen megerősítettett. Szepsi város 1875-re szóló ugarrendszere jogerőre emelkedettnek nyilvánították. — A Ferdinandy István segédszolgabíró által állítólag elkövetett visszaélések megvizsgálására Dörner Ferenc, Juhász Mihál, Puky István és Szentimrey László, ez utóbbi mint a vizsgáló-bizottmány elnöke, küldettek ki.

Hazai ügyek.

A kormány kebelében célszerű decentralisatio, hivatalok egyesítése, kevesbítése és okszerűbb berendezése által tetemes megtakarításokra közeledési miniszteriumnak az ipar-, kereskedelmi s földművelési miniszteriummal való egyesítése. — A képviselőház tanügyi bizottmánya a néptani-

tők nyugdíjazásának nagy horderejű kérdésében, a Molnár Aladár-féle törvény- javaslat átvizsgálására öt tagból álló albizotttságot küldött ki. Azon 800.000 forintból, mely az okta- tási budgetben népoktatási célokra megszavaz- van, a vallás- és közoktatási miniszter hajlandó a néptanítók nyugdíjazásához 80—100.000 forinttal járulni. — A pénzügyi bizottmány hitelesítette már a bel-, igazság-, közoktatási, a földművelés-, ipar- s kereskedelmi, a közlekedési s pénzügyi tárcák költségvetési jelentéseit. — A közalapok és alapítványok jogi természetű megvizsgálására ki- küldött képviselőházi bizotttságnak a tanulmányi alapa vonatkozólag választott albizotttsága két kü- lönböző véleményt terjesztend a nagy bizottmány elé. Az egyik szerént a tanulmányi alap országos, vagyis köz-, a másik, t. i. az Apponyi-féle véle- mény szerént ellenben határozottan katolikus felekezeti alapot képez. — A belügyminiszter a dec. 20. képviselőházi ülésben kijelentette, hogy nézete szerént a választói képesség megítélésénél mindenkor a lefolyt évi adófizetés megtörténtének kell irányadónak lennie. — A dec. 21. ülésben a földadóról szóló törvényjavaslat végleg elfogadta- tott. — Ugyanekkor a kormány erdeszeti tör- vényjavaslat eléterjesztésére utasítottat. — Kihirdetettek a pénzügyi törvények hatályának meghosszabbításáról, valamint a közös államháztar- tartás 1871. és 1872. évi zárszámadásában enge- délyezett kiadási többlet megszüntetésére eső ré- szének fedezéséről szóló szentesített törvények. — A ház január 8-ig bezárólag elnapolta magát. — Az ez évbeli delegátók megválasztása már a jövő országgyűlés föladata; ennek az megfelelni csak öszszel fog. Semmi alapja azon híreknek, mintha a jelzett körülmény a magyar alkotmányra nézve tervezett módosításoknak volna előhírnöke. — A kir. udvar a karácsoni ünnepeket Gödöllőn tölté. Sylvester napján a fővárosra költözött, s ott fogadta a szerencsekívánatokat. Az udvar ezuttal hossz- sabbban szándékszik fővárosunkban időzni, s ott tartózkodása alatt több rendbeli udvari mulatságról is gondoskodva lesz. . . .

Nagyvilági szemle.

Franciaországban a balközép és jobb- közép között létesített szándékolt fusio, dacára a balközép által nyíltan kijelentett concessio- nak, meghiúsult. Egy párt sem viseltetett különös lel- kesedéssel iránta s így az egész csak pusztá terv maradt. Megjegyezzük, hogy a jobbközép határo- zott ellenese a fonálló köztársasági kormányfor- mának. A balközép elhatározta, hogy az alkotmány- törvények együttes tárgyalatását sürgetve, nem fog az egészszel összefüggő törvények külön vita- tásába bocsátkozni. A beállott miniszter-válság folytán attól tartanak, hogy a köztársaság szemle- méltől idegenkedő Broglie herceg lesz Décazes ellen győztes. A legitimisták állítólag fölkérték Chambord gróft, engedjen programjából vala-

TÁRCA.

Balassa Bálint.

(Irodalomtörténeti elbeszélés.)

I.

Szapolyai János Zsigmond.

Az 1570. évben Szapolyai János Zsigmond gyulaféhehári palotájának erkélyén merengett.

Az erdélyi havasok a leáldozó nap fényében forodtek s varázs-pompával ragyogták be a gyönyörű tájképet, mely az olympusi palotát körül- ölelte.

János Zsigmond rövid, zivatáros uralkodása alatt is talált utat és módot, hogy a művészetet meghonosítsa ha zájában.

Nagyanyja olasz hercegnő volt, s talán ettől örökölte e nemes hajlamát. Különösen Gyula- Fehérvárt, kedvence lakhelyét oly fényes márvány- csarnokokkal, nagyszerű termekkel és szobrászi műremekkel halmozta el, melyek Európa bár- mely fővárosának díszére válhattak volna.

Mily kár, hogy a XVI. század — dühöngő bel- s külharcaival — nem kedvezett szép terveinek; Medieje lehetett volna Erdélynek, és lett árnykirály, ki csaknem nyomtalanul tűnik el a történelem színpadáról.

János Zsigmond arca halavány és ágadt, mintha e zord század örömtelen ridegségét kép- viselné; a leszálló esti köd szemfedőként borul reá, míg a tünező nap sugarak mint a koporsó arany szögei csillognak körülé.

A büszke, hatalmas Szapolyai-család utolsó sarjadéka ő.

Mily különös, mignémely szívós életű családok századokig, évezredig dacolnak az idővel és eny-

szettel, mint a Capetek, Gwelfek, Osmanidák és Habsburgok, addig más család egy pár nemzedék- kel bevégzi szerepét.

A Szapolyai-ház hirtelen támadt és emelke- dett Mátyás pazar bőkezűsége által, mint azon disznóvénny, melyet a kertész mesterségében dús- gazdag buja virágzásra ingerel, de mely azután pár év múlva kimerül, elveszti életerejét s gyö- kerestől kiszárad.

Ilyen volt a Hunyady-ház is, csak hogy ennek tagjai rövid idő alatt oly dicsteteket mutattak föl, melyek századok tespedő életével felérnek és nevéket a világtörténelemben halhatatlanná tették.

De a Szapolyai-nemzettség nem dicsekedhatik ezzel; háltatlanság a jövővi, kegyetlenség a lázadó porok, féktelenség a királyok iránt, tetehetlenség és megaláztatás a trónon, — ez rövid, sivár törté- netök kivonata.

Erezte ezt János Zsigmond, ezért szerette volna kiengesztelni nevével a jövőt s a művészet fényével besugározni a gyarlóságokat, de nem volt rá ideje, nem hatalma. A Szapolyai-ház végzeté zord és körlehetetlen maradt.

János Zsigmond mereng a kietlen multon, a szomorú jelenen s a reménytelen jövőn.

A háttérben dölveg ifjú ül. Aranyos húrját penget. Bánatos elegiai dal hangzik ajkain.

Mily erőteljes dalia! Izmos kezébe harci bárd és kopja illenek, s hosszú fehér ujjai mégis oly finom légysággal rezgetik a húrokat. Férhis barna arca az szísi alfonfogalók bátor hőiseire em- lékeztet, habár vonásain valami nőies szendesség ömlik el; domboru márványhomokán és szemei- nek möla tüzeiben rejtélyes világ, mely kedély- és szellemdús lélek tükröződik, minden mozdulata s egész lényé oly félreismerhetetlen költői jelleget árul el, mintha Ovid, Ossian vagy valami közep- kúri troubadour jelennek meg előttünk.

E dalnok Balassa Bálint báró, a zólyomi ispán fia, történetünk hőse, a fiatal apród vagy fe- jedelmi inas, János Zsigmond legkiválóbb kedvence.

Balassa énekel, énekével szórakoztatja a bá- natos fejedelmet. Hangja erőteljes, csengő, üde, tiszta, mint a romlatlan ifjaké, a tenor- és bari- tonnak, a légyás- és erőnek, az üveg- és ércnek kedves vegyülete.

Szomorú lyrai dalt énekel; az anya altató dalát beteg gyermekéhez. Mennyi érzés, bensőség, fájdalom, melegség, aggály és remény ömlik el a hangokon!

E költemény „A beteg lelkőknek irt füves könyv“-ben jelent meg a krakói nyomdában, de nyomtalanul elveszett, irodalmunk nagy kárára.

E műben jelenkezik először az önálló lyra, mely az egyházi szertartásokhoz gyártott versek közül magasan kiemelkedik, s mint Toldy mondja, e század szenvedései, a beháborúság által okozott nyomor, vallási és politikai üldözések gerjeszték a vallásos hangulatot. Költészetét nyomasztó bü jel- lemzi. E mystikus iránynak fő képviselője és egy- szersmind a világi dalnak is az irodalomban meg- kezdője, alapítója Balassa Bálint volt, kinek éne- ket és dalait képekben gazdag költői nyelv. tö- möttség s a versek dallamos lebegése bélyegzi.

János Zsigmond meghatottan hallgatott, és oly csend lön, mintha az aranyfőnybe borult egész láthatár a dalnok énekére figyelne.

A fejdelem, anyjáról — Izabella királynőre — gondol, ki ott lön nyugszik gyönyörű már- ványemlék alatt, a nagy Hunyady János és László társaságában. Mennyit aggódott érte e jó anya, még el sem hitték, hogy saját fia s nyilvánosan kellett emlíet gyermekének adnia. Majd Buda ostroma alatt lélekzró jelenetek fordulnak elő. A hódító Szolimán látni akarja a királyi csecsemőt, s az anya iszonyu aggodalmak közt bocsátja el.

mit s tegye lehetővé az által a jobboldali árnyalok egyesülését s a monarchia föllállítását. A jobboldal tagjai közül azok, kik a Mac-Mahonnál tartott értekezletekben részt vettek, absolute megtagadták a törvényesített septennatus elfogadását. — Németországban a Bismarck személye és a benne helyezett bizalom ellen irányzott események óta a német nemzeti politika s a nemzeti intézmények egészen azonosították a nagy államkancellár személyiséggel. Élete ellen, állítólag ismét merényelt volt tervezve, minék a berlini rendőrség fő leve nyomára jutott. Az Arnimörben az államügyész, de a védők is felebezéssel éltek a hozott ítélet s büntetés ellen. — Belgium. A kormány nem akar eltérni az újonczásnak ott eddig követett azon elvétől, mely szerint a katonakötelezett magát más által is helyettesítheti; a kötelezettség személyes teljesítésének elvét nem szándékszik életbe léptetni. — Oroszország. A kormány az egyházi politikát illetőleg oly irányzatot szándékozik követni, mely mig egyrészt megfelel az ország igényeinek, másrészt tiszteletben tartandja az egyház szabadságát is, ha az egyház is tiszteletben tartja az állam törvényeit s jogait. Garibaldinak érdemei jutalmául 50,000 franknyi élettartadot szavaztak meg. IX. Pius a hibronokokhoz az év végéig intézett allocutiójában utalt a szenvedésekre, melyeket az egyház a német birodalomban, Svájcban s Középs-Délamerikában tűrni, viselni kénytelen. — Spanyolország. A Spanyol-kormány Serranovallal együtt állítólag megbukott s mint a legújabb tudósítások mondják, Alfonz herceg Spanyolország királyává kiáltott ki s az összes éjszaki s a centrum-hadsereg által elismertett. Tekintettel azon közeledésre, melyet az összes spanyol grandok a herceg iránt ennek születése alkalmából tanúsítottak, e hír nem épen meglepő. Mig a grandok a herceghöz intézett hódolati iratukban kijelentették, hogy a herceg „kir. születése- és száműzetése-ada nevelteséert” a gondviselésnek méltán hálával tartozik, a herceg, kikéltését megelőzőt manifestumban hangsúlyozza, mikép „bármí sors között sem szünik meg jó spanyol, jó katolikusnak, valódi szabadelvű embernek lenni.” (Alfonz herceg Izabella exkirálynő fia). Az évszak Spanyolországban igen zord és viharos. A világkiállítási bizottmány dec. 24. tartotta első ülését s Castelar ez alkalommal nagy beszédet tartott. Espartero a híres tábornok s államférfi, mint sürgönyök állítják, meghalálózott. — Angliát a Bismarck s Arnim közti viszályok s a legközelebb lefolyt por mozzanatai foglalkoztatják. A közvélemény Bismarck felé hajlik, miután egyenest az a meggyőződés, hogy a Bismarck-kivita diadalokat Arnim politikájával soha sem lehetett volna megközelíteni sem. Disraeli már jobban van s képes lenni a törvényhozási ülésszak ügyeit végezni. — Svájc s Schaffhausen canton lakossága harminc szavazatny többséggel az új alkotmány ellen nyilatkozott. — Törökország. Anglia mint írják felszólította

Azután Lippán. Kassán s Kolozsvárt nevelteti; belecsepegteti a szép és nemes iránti hajlamot; végre itt hagyja — egy ingatag trónon, megtört szíven és beteg lélekkel.

János Zsigmond szeméibe könyvek gyúlnak. Oly édes, mégis fájdalmas a visszaemlékezés.

Balassa elnémul, odasiet uralkodójához és szól: — Boesása meg félséged a fájdalom, melyet okoztam, de örömtelen természetem csak a bánatban talál vigasztalást, mintha a jelszót akarná igazolni: „sirva vigad a magyar.”

— Jól esik nekem e mélabús merengés, folytatd Bálint, visszavarázslod vidám gyermekkoromat, s pillanatra feledem, mily öreg, életunt fejedelem vagyok.

— Lehet-e öreg a tavasz, az ifjúság, az öröm, a fény és nagyság? — kérde mosolyogva a költő s ismét elévette hárliját, a középkor e kedvenc hangszerét, s ódai magasztossággal megzendült a dal „A magyar nemzet romlott állapotjáról.”

Oh szegény, megromlott s elfogyott magyar nép,
Vitézséggel, névvel, hírral vagy igen szép;
Kár, hogy tartatló ügy, mint senyvedendő kép,
Emlőmetedre nincs egy utad is ép.

Majd mennydörög mint az őskor profétái, az elkorcsosult nemesek, a nép zsírján bízó idegenek, a nagy orvok felett, végre felkiált mély keserűséggel:

Hazádnak szép vége mindenütt csonkán áll,
Seregged szép száma fogy romol s szállton száll,
Insged nő s árad, a veled egy ágyban hál,
Bő éteid helyett rakódik apró tal.

Oh kedves nemzetem, hazám, édes felelem,
Kivel szerelmes mind tavaszom, telem,
Keszregi, sirj, kiálté letenedhez velem!
Nézd, hogy szeretlek, legyen e vara jelem.

(Folytatása következik.)

a portát oly fermán kibocsátására, mely a Duna-fejedelemségeknek jogot ad, hogy kereskedelmi szerződéseket köthessenek. A nagyvezér az eléje parancsolt hírlapíróknak azon rendeletet adta, hogy az antihasszunitákat jövőre örmény-katolikusoknak nevezzeék. — Görögországban a budget-viták alkalmával a kisebbség leszavaztatván a parlamentből kilépett s az egész hongyvetést határozatképtelenné tette. — Dunafejedelemségek. A bucaresti senatus helybenhagyta a berni nemzetközi postaszereződést. A kormány interpellátot azon törvény iránt, mely ott a zsidókat a szeszis italokkal való kereskedésből kizárja. — Dél-Amerika. Valparaisói hírek szerint a kövekkamra ott oly törvényjavaslatot fogadott el, mely fogsággal bünteti a curiai rendeletek végrehajtóit, ha azon rendeletek az ország törvényeibe ütközők s veszélyeztetik az ország függetlenségét. A papság jogai megszorítására célzó törvényjavaslatokat a tanács határozottan elveté. — Éjszaka-Amerika. Bostonban ismét nagy tüzezs volt; a kárt egy milliónyi dollárra teszik. — Ausztria. A gráci kereskedelmi kamara indokolt véleményt terjesztett a kormány elé a váms kereskedelmi szövetségnek Ausztria s Magyarország közti újból való megkötésére tárgyában, föltéve, hogy egyenlő jogok s előnyök biztosíthatnak mindkét fél számára. Az ifjú esch-párt abban állapodott meg, hogy — miután a passiv ellenállás károsnak bizonyult s áldozatkész harc és munka szükségére a közélet minden ágában, — oda kell hatni, hogy a nemzet minden képviselőjét a tartományi gyűlésbe küldje.

#

V e g y e s e k .

— Az új év küszöbén, mielőtt bucsupillantást vetünk a sirra, mely — fejfáján azaal, hogy „1874” — mögöttünk domborul, szabadon nekünk is a perc komolyságára és fontosságára utalunk. Hiszen egy-egy új év fordulópont életünkben, hogy jó gazdaként, nem térhetünk afölött csak úgy könnyedén napirendre; fordulópont, melyről mig egyrészt az emlékezet szárnyain visszaszállunk a multba, addig másrészt szemünk a jövőt kémli, a reményben gazdagot. Szép volt a mult? remélünk szabb jövőt! boruval teljes? reméljük, hogy derülni fog! Tán megsirjatjuk, tán örvendünk, hogy távozott?... Egyként fontos pillanat, ha számot vetve önmagunkkal, összegyűjtök a kincseket, a mult tapasztalásait, hogy azokon belépti-jegyet váltsunk a jövőbe. De bármint álljon is a dolog egyesekre, annyi bizonyos, hogy mindnyájan elimádkozhatjuk a költővel: „Isten áldd meg a magyart!” A mult képe még komoran ínt felénk. Kisérteties alakok suhannak el szemünk előtt. Folytatjuk: „Nyujts feléje védő kart! — Néhány perc, a függöny legördül, s mi föllelkünk. Édes sejtetem hatja át egész valónkat; bizalommal nézünk a jövő elé, s mindnyájának, ki a szép magyar haza hő gyermekének valja magát, jobbnakat nyujtjuk és szívünk őszinte óhaját hangoztatjuk: „Hozz rá vigesztendőt!”

— Hivatalos. Ó Felségének Gődöllön 1874. évi dec. 22-én kelt rendeletével Ferdinandy Bertalan, Kassa, Eperjes, K. Széden és Bártta sz. kir. városok főispánját, hű és buzgó szolgálatai elismerése mellett, ezen állásától fölmentett. Nevezett városok ezentúl a vármegyei főispánok alá fognak tartozni.

— A m. kir. pénzügyminiszteriumnak 1874. évi 61325. sz. rendeletéhez képest a f. évi jan. 1-től kezdve zemplénvármegyei következő községek: u. m. Sztankóc, Keneplye, Visnyó, és Techna a nagymihályi adóhivataltól a varannói adóhivatalhoz, Szilvás-Ujfalu, Kozma, az ezekhez tartozó puszttakkal együtt, valamint Egres, Cselej, Magyar-liszp, Upor, Isztáncs, Kelecsény, Kazsa és Zlardicsa a nagymihályi adóhivataltól a sátor-aljajhelyi adóhivatalhoz vannak csatolva.

— A főreáltanodánkban tartatni szokott fölolvasásokról már emlékeztünk lapunk mutatóny-számában. Ezuttal az érdekes előadások folytatását van szerencsénk jelezni azzal, miszerint a nevezett tanintézet vegyteni természetben f. hó 7. esti 6 órakor, Baczyony Albert tanár tart előadást az „anyagcsereéről az állatvilágban”; e hó 14. pedig Vadász József tanár, a régiék második eleméről a tüzzről, és az égési tünetményekről, (folytatólagosan).

— Abaujvármegye főtanfelügyelője igen érdekes tanügyi munkálattal fejezett be, mely megyénk népoktatásának állapotát tünteti fel 1868-1874-ig. Birjuk a tanfelügyelő úr ígérését, hogy mihelyt bemutatja a rövid idő alatt megtartandó megyei iskolatanácsnak, közlés végett azonnal átadja nekünk becses dolgozatát.

— Iparkamaraunk terménykiállításí műzeumot rendez. Helyiséget a reálanoda igazgatója Mauritz Beszó úr a reálanoda épületében engedélyezett. A minden esetre dicséretre méltó ügy körül az iparkamara titkára buzgólkodik.

— Részvétellel vettük a gyászjelentést, melyben a prémontrai kanonokrend jászóvári konventjének tagjai bánatos szívvel jelentik forrón szeretett társuk Fedák Ferenc Orbán, vasgyár- s bányafelügyelő, házgodnok-, préposti levéltárnok- s az országos levéltárnok hites tagjának, dec. 29. esti 9^{1/2} órakor, élete 61., áldozásrágsa 37-ik évében tüdőszélhűdésben történt sajnos elhunytát. A boldogult földi maradványai 1875. jan. 1. tétettek a prépostsági sirboltba örök nyugalomra. Az örök világosság fényekedjék neki!

— Benczur Gyula újabb kitünő festménye. A képművészeti legközelebbi tárlaton felvidékünk egyik jeles tagjának, az ismert nevű Benczur Gyulának, XV. Lajos Du Barry boudoir-jában című festménye vonta magára a közfigyelmet. Szakértők véleménye szerint színezése ragyogó és szemet fásztató. technikája kitünő. A kép azon jelenetet ábrázolja, midőn XV. Lajos tálcán hozza kedvesének a kávé s ez lovagostorával nevetve út a király orrára.

— Jagócsi Péterffy József a „Pesti Napló”-ban közzölte „Az iparügy közgazdasági szempontból” című érdekes és fontos cikkeit egyikeben városunk derék lakosa s reálintézeti tanárának, Szakay Józsefnek megadja az őt méltán megillető érdemet, midőn mondja: „Egyetlen egy embert ismerek, (ki t. i. szakiskolák felállítására gondolt) az Szakay József reálanodai tanár Kassán, ki nem rettenve vissza semmi nehézségtől — gépészeti iskolát létesített.”

— A Horák Ede helybeli aranyműves boltjának meglopása bűnygyében a gyanuval terhelt egyének ellen közvetlenül a napokban folyt le a régtárgyalás az itteni kir. törvényszék helyiségeiben legközelebb bővebben.

— Népesedés. A kassai r. k. plébánia területén az 1874. évi folyamában a születések száma 737 volt; nemre nézve fű 363, leány 374; — a halálozások száma ellenben 711; nemre nézve: férfi 368, nő 343. — Egybekelt: 169 pár; vegyes házasságra lépett 7 pár. — Sajnáljuk, hogy egyéb adatok hián a főnebbi képet nem áll módunkban kiegészíteni.

— „A falu r. sz. sz. sz. sz.”, Tóth Ede népszínész e legújabban pályakoszorúzott műve, már hirdetve színlapjainkon. Rövid idő alatt szíre kerül, megelőzve a budapesti nemzeti színházat is. Általában Temesváry Lajos sziniszagatonk fölvasát dicséretes buzgalmat fejt ki, hogy az új darabok adatásában övé legyen az elsőség. „Valeria”, „Ujvilág”, „Kornelia”, „Vízözön” stb. mind előbb adatnak nálunk, mint Budapesten. A többiek is csakhamar szíre kerültek Budapest után. Igy a „Csók”, „Krakkói barátok”, „Székelyföldön”, „Ripacsos Pista dolmányá” stb. Offenbach legújabb operettjét „Robinson Crusoe”-t még Bécsben sem egyszer sem adták s mi már háromszor is láttuk. Csak aztán a közönség is ily buzgó legyen a színházlátogatásban.

— A „Felsőmagyarországi Múzeumegylet” m. h. 27-én a d. e. órákban látogatott s érdekes választmányi ülést tartott Klimkovicz Béla alelnök úr lakásán. Ez ülésről közelebb terjedelmes tudósítást hozunk.

— Koresolya-ünnepegy volt készülőben karácson másod napja delutánján a glacián, az olvadékonny idő azonban elmosta a tervet. Igy van az — jegyzé meg valaki elmésen — midőn a koresolyater igazgatójára úszmestert tesznek. Ennek vizre s nem jégre van szüksége. (Se baj! A sikorogva bekészöntött újv már tett arról, s e sport mindkét nemet levdelői katonai zenekar dallamainál élvezik a jégpálya örömeit. Szerk.)

— Eichner Anna k. a., e jönevű vidéki színésznő, befejezte nálunk vendég szereplését. Sokan vannak, akiknek tetszett, de még többen, akiknek a mi jeles drámai első színésznőnk. Siposné tetszik.

— A vidéki hírlapírók egylete tárgyában Debrecenben jan. 28-án nagy értekezlet van készülőben. A központi lapok nagyon kevés sikert jósolnak az egésznek. Annak idején mi is elmondjuk idevágó nezeiteinket.

— Vincze Mariska, ki pár év előtt Latábar igazgatása utolsó évében színházi közönségünknek a szende szerepekben kedvence volt, m. h. 20-án élte 17. évében meghalt. Nagy részvétellel temették el. Koporsója, — mint a „Győri Közlöny” írja — el volt halmozva koszorúkkal, melyek egyiken fehér selyem szalagon fekete betűkkel „Isten veled!”; a másikon pedig aranyvert betűkkel „Győri tisztelői” valának olvashatók. A „Győri Figyelő” m. é. 51. száma tárcájában Bódi Gábor meleg hangon emlékezik a korán elhunytórol.

— Vasúti műszótár. A közlekedési miniszter a vasúti ügykezelésben és szolgáltatás utasításban előforduló műszavak lefordításáról gondoskodott. A munka átvizsgálás végett jelenleg a m. tud. akadémiánál van. Megbíralására Fogarassy János lett kiküldve, kinek jelentése alapján még a nyelvtudományi értekezleti ülés is véleményt

mondand, mielőtt a szótár a közfoglalomnak átadatik.

— A turóc-sz. mártóni gymnasiumot a kormány az alapítványi számdéklát teljes mellőzése miatt — mint hírlík — alkalmasint meg fogja szüntetni.

— Ügyvédi kamarai kerület. A Kasán alakított ügyvédi kamara kerületét a honnapi, kassai, s. a. új helyi és tornai kir. törvényszékek területét képezik.

— Kitűző aquarell-főstészünk a derék Miskovszky Victor reálintézeti tanár — mint lapjárunk a „Kaschauer Ztg“ értesít — ismét szép ilyen műveket fejezett be a közelebbi napokban. Talán nem csalódunk, ha hisszük, hogy ezek megtekintését a közönségnek ezuttal is lehetőségessé teend.

— Önmérgezési eset. Jóry Lajos a neve a szerencsétlen ifjunak, ki szerelmi bujában épen új napján vetett véget ifju életének arsenikkummal. A Loderer-féle vendéglőben szobát nyitattott, odavonult s ott hajtotta végre iszonyú szándokait. A mérég nem gyorsan ugyan, de biztosan hatott. Január 2-án virradóra adta ki csak lelkét. Lehetetlen volt kitudni tőle, hol s hogyan jutott a méréghez. Leveleket írt ismerősöknek, elbucszott tőlük s most már ott van, hol szerelmi, de más bu sem zaklatja a szívet. Béke poraira!

— Iparlovag. Közönségünk játékonyságát és jóhiszeműségét kizsákmányoló fiatal iparlovag szerepelt e napokban közöttünk. Különböző játékonny célok ürügye alatt sikerült is már egyeseket lepre csalnia, midőn végre M. bárónő közvetítése folytán a rendőrség elcsipte. Többrendbeli hamisított gyűjtő-ívek találtak nála. Az illető, fájdalom, még csak 17 éves ifju.

— „Hazai szivarok“ nevezetű új szivarnemeket bocsát forgalomba a pénzügyminisztérium. A fővárosi fogyasztók a szivarok milyenségét s olcsóságát (3—4 kr.) egyaránt igen dicsérik s a készletet hamarjában el is kapkodták. Nálunk még nem kaphatók, pedig nagy állami gyárunk van.

— A villám esapott le Scutariban dec. 20-án. Szerencsétlenségre a löportornyot érve, ezt fölrobbantotta, mi által a város falai nagy része és sok ház beomlott. A halottak és sebesültek száma állítólag 200-nál többre rag.

— Szerencsétlenség a tengeren. A „Kospatrik“ nevű s kivándorlókat szállító angol hajó Uj-Seelandba mentében a nyílt tengeren elégett. 465 személy közül — mint a tudósítások mondják — csak hármat sikerült megmenteni.

Irodalom.

— Vettük a Benedek Aladár-szerkesztette „Uj idők“ szépirodalmi, társadalmi és művészeti hetilap mutatószámát. A vállalat elkülönült divatszettel fog megjelenni. Előfizetési ára egész évre 10 forint 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr. (Kiadóhivatal Budapest, Keesek-méti-utca 3. sz.) Az „Uj idők“ — mint előfizetési felhívásában mondja — a társadalom s abban az egyén erkölcsi jövőjét és életének szilárdabb biztosítékait ohatjáná megtalálni s közelebb hozni, azonkivül behoznítani, hogy nálunk is lehet jó szépirodalmi tartalmú lapot szerkeszteni. Énnyit egyelőre s mindenesetre figyelemre méltó vállalatról, melyre alkalmaslag visszatérünk. Ezuttal csak azt említjük még meg, hogy az előtűnk fekvő tartalmas számban György Aladár, Szemere Miklós, kitűnő novellistánk Vértési Arnold. a szerkesztő, Borostyáni N., Gelléri Mór, Szana Tamás neveivel találkozunk.

— „A választási törvény“ című igen becses könyvecske küldetett be hozzánk. A magyar nép használá-tára a törvény alapján kérdések-és feleletekre írta Lu g a László, a „Népújás“ szerkesztője. Nyomatott Egerben, 1874. Ára 15 kr. A munkácskát határozottan könnyen érthető, világos, szóval népszerű modoránál s ezenkivül csekély áránál fogva is bátran ajánljuk polgártársaink éber figyelmébe. All az a polgártársakhoz intézett s a választási jogot méltató rövid szövegből, nagy fejezet-, függelék-és ismétlés-

ből. E négy fejezetben szerző az olvasót alaposan megismerteti: ki a választó, a névjegyzék hogyan készítették, illetőleg igazították ki, maga a választás miképp eszközölköd és mik az a körül elkövetethető visszaélések s azok büntetései. Tekintet van — a „Figyelők“-ben — Erdélyre is a szerző; az „Ismétlés“-ben pedig még egyszer hangsúlyozza az adókötelesség teljesítését, mint a választási jog gyakorolhatóságának főfeltételét. A szövegben kitűzött feladatokat a választó polgárokkal tudassa s velök megismertesse: „milyen feltétel alatt kapnak szavazati jogot s hogy tudják egyszer s mindenkorra a jogot helyesen, s a törvényeknek megfelelőleg gyakorolni“ e fejtette — meggyőződésünk szerint — teljesen megoldja. „Örökjünk — mondja befejezésül a szerző, — örökjünk jogaink felett!“ Ugy van, örökjünk; vigilanti-bus jura

Színi szemle.

Színi személyzetünk első találkozásunkor csak futólag bemutatott tagjai közül ez alkalommal néhányat ismételve s közelebről kívánunk megismertetni, följegyezvén egyttal a színi élet terén azóta fölmerült nevezetesebb mozzanatoskat s elmondva az előadásra vonatkozó s egyébként tendő észrevételeinket. E tisztunk teljesítésében ügykezni fogunk, lapunk irányának megfelelőleg, folyvást a teljes tárgyalásosság állapotjának maradv. nevezetűnk egy a siker s buzgó törekvés méltányolásában, mint a tévedések s fogyatkozások leleplezésében tartózkodás nélkül kimondani, azon megfontolással, hogy észrevételeink minden oldalról oly fogadtatásban fognak részesülni, mint amily tiszta szádek-s a jóakarókból származtak.

Mindenelőtt szerencsés választásnak, a szintársulatra s közönségre nézve egyaránt nyereseménynek kell nyilvánítanunk Lukácsy szerződtetését, ki I. Péter kar szerepében mutatta be magát s a nagy tanulmányt igénylő alak személyesítésében annál inkább meglepett, mintán szerződtetését legkisebb hírnem előző meg. Szerény fellépése kíváncsiságunkat fölhérséget ugyan, de vérmes reményeket nem igen támasztott. A családias annál kellemesben esett. Első játéka határozott sikert aratott. Mátraít válték látni, kinek emléke oly élénken él közöttünk. Már ez első alkalommal behoznította, hogy ismeri a művészet egyszerű, de megoldani nehéz tükkel, mint kell a legjelentékteleneknek látású eszközökkel a lefegyverzési terjedő hatást előlézni. Nem akarjuk ezzel mondani, hogy játékában csak a hatásra számítsa s leginkább azon mozzanatoskat záskmányál ki, melyek kedélyrögzítő hatásra alkalmasak; ellenkezőleg épen abban ismertük fel Lukácsy nem közönséges tehetségét, hogy egészet jól átértett, kezdettől végig következetesen keresztyénül jellemet ügykezett adni és adott is. Hogy itéletünk alapja volt, eléggé kitűnik abból, hogy amindnek a „Cárnó“-ben láttuk, annak tapasztaltuk a „Toldy Miklós“, az agg molárnak, a „Női Montechristo“-s különösen a „Menekült“-cselazójában, kivél mindjárt az első jelenetben tisztában voltunk. Hátrányára van, hogy hangja csekély terjedelmű, kevesebb csengő.

Eichner A. k. a nagyon ellentétes szerepkörü alakok személyesítésében kísérle meg erjét, s nem mondhatjuk, — mert csaknem hihetetlen állítanánk, — hogy minden szerepében egyenlő sikerrel. Általában inkább van bivatva a naiv, mint a sentimentális szerepek betöltésére. Vendég-szerelése fenyőpontját a „Menekült“-képezik. — Mint halljuk, szerződtetése, ha mindjárt csak a jövő színidnyére, kilátásba van helyezve. Az alap megvan, a törekvés sem hiányzik, a haladás bizonyos.

Rott Marinak ez idő folytán jelentékenyebb szerepe sem volt; még Tallien asszony („Szerelmes oroszán“) sem az, kinek alakításában képességeit kifejtethet. Egészben Rott Mari mindig érdekes színpadi alak marad. Hogy zajos lelkesedésre nem ragad, annak oka nem játékában, mely rendszeren kifogástalan, hanem éppen szerepköre hálátlan minőségében rejlik. A Brunhildak („Nibelungok“), Krész-betek („Stuart Mária“), Ginevrak („Griseidus“) Deliak, a hercegnő („Leouvreur Ardiene“-ben sohasem tartoztak a rokonszenves alakok közé, de sikeres alakításuk minden-ha nehéz feladat volt. Az már természetesenekben fekszik, hogy elég gyengék vagyunk a rosszalkötvetni, sőt azt enyhítő körülményekkel mentegetni; de nem vagyunk elég romlottak arra, hogy azt aljasságban élénk tükrözve meg is tapasztaljuk. Ez oka, miért nem válhatnak az ily alakok személyesítői a közönség kegyencseivé; a gyűlölt alakot azonosítjuk annak személyiségével, s a viszatetést, melyet az bennünk előlde, átvisszük erre is. De maga a szerep eljárásza alapos tanulmányt, mely emberismeretet igényel: a nagy többség soha sem méltányolhatja eléggé e feladat megoldását, s az ily szerepkörnek mindig meg kell elő-gednie a kevés számú műterők elismerésével, amely azonban azt hiszem, a k. a. előtt is több becsel bir, mint a karzat tapsvihara.

Az Abonyi párt már az előbbi idényekből sokkal előnyösebben ismerjük, semhogy véle hosszabban kellene foglalkoznunk. Ez év folytán mindkettő, különösen Abonyi,

tulásgosan van igénybe véve. A folyvást feszített állapotban tartott hír végre elvesztü rugókonyaságát. Abonyin is olykor felismerhetni a kimerültség jeleit. Ezel azonban mitem vontunk le képességéből, melyet szépen behoznított a „Szerelmes oroszán“-ban, Humbertet, a lelkesült köztársaságát mindvégig mély bensőséggel, gyújto ékesszólással különösen a 2-ik felvonásban, s a szerelm támadásának természetű visszatükrözésével személyesítvén. Fájdalmasan esett látnunk, hogy a közönség nem eléggé méltó kegye-llettel emlékezett meg róla jutalejátéka alkalmából. Szépen, értelemmel játszta Mária ügyvédét is a „Női Montechristo“-ban.

Abonyinának ez idő alatt csak egy jelentéke-nyebb szerepét jegyezhetjük fel, a Catorouge fejenetőt; különben szintén sokoldalulag van elfoglalva. Még az ope-rette-ben is növekedő tetszéssel találkozunk. Bizonyítja ezt „Péteki“-je a „Robinson“-ban, különösen azon jelenetben, midőn düdögva fejezi ki neheztelését „Istene“ iránt, mert nem akarja mindenét megosztani vele.

Tihanyi ifj. fiatal, de szép tehetségű színész, Mencikoff (Cárnó) az öreg Bencej („Toldy Miklós“), nem különben a megrögzött royalista („Szerelmes oroszán“) szerepében feladatának teljesen megfelelt.

Timár az örök ifjuság, a kifogyhatatlan humor képviselője színpadunkon; a legunalmasabb jeleneteknek gyak-ran egyedül kölcsönöz élénkséget. Akar Villerbeck admiralját a „Cárnó“-ban, akár Godard Narcissát az „Angyal és daemon“-ban, akár végre Vaugris vicome-t-ját („Szerelmes oroszán“) nézzük, természetét sehol sem tagadja meg, amely, szerencséjére mindig őszhangban van a megjelenítendő alakkal.

Si p o s n é Maupas marquisában meghatóan tüntette elé a szerelm s rangkör küzdelmeit s életűben a női szív legtitkosabb gerjedelmeit. Rajta különben a dicséret nem ronthat.

Az előadások közi, melyeket ezuttal egybe foglalunk, a legösszevágottabbak voltak a „Menekült“- és a „Cárnó“ s a ház mindkét izben csaknem egészen úr sültek.

A francia drámák általában jól sikerültek. Nem mondhatjuk ezt nemzeti színűmveinkről. „Toldy Miklós“-nak csak az 1-ő felvonása elégitett ki teljesen, hol a testvérek (Temesváry és Lukácsy) összekocanása és az anya (Pártyénye) békéltető törekvése megható jelenetet nyújtott. A 2. felvonásban a temetői jelenet jelentékenyen megvelna rövidítendő; így módfelett elnyújtott s halálra untató. A „Vízözön“-t csak a gondall és izléssel kiállított díszitmények miatt említjük meg.

„Zsidó apaok“-t ugy, amit előadott, határozottan kárthatjuk. A mű alapszemje magasztos, irányzata nemes; de a szereplők nagy vesztélyben fognak, hogy egészséges ocmium helyett törképeket adnak, misáltal a költő intenti-jának épen ellenkezője éretik el, s az előadás erkölcsme-lyetelőző s izléstörővá lesz. A vasárnapi indokolja az ily művek színröhezatát, de nem teszi menhetővé az előadás tulkapasait. A magyar muza őrizze meg komoly méltóságát;

A szerepek kiosztása ellen ismét több kifogásunk lehetne. Domonron gróf („Női Montechristo“) vége jó néven azon barátságos figyelmeztetésünket, hogy a néma szerep is szerep, gyakran igen jellemző s nehezebb, mint a szava-lással öszekötött, miután itt a néző figyelmé megoszlik s a szavalás és játék között; az előbbi esetben egész figyelünk az arcajékára és tagjelzésére irányul.

J e n n y komorna („Angyal és Daemon“) — nevéty gyön-gedségből elhallgatjuk — ne szavaljon oly gyorsan, különben mászor is elkövetethet ily cifra szökötési hibát: „magam voltam a tanúnak jelenete“.

A „Molnár és leány“-ban Tihanyinak és Rott Marinak is volt szerepe; s Tihanyi a páholyból nézett alá; Rott Mari a színbáznál sem volt, legalább szokott helyén nem volt látható.

A zenekarra parancsoljon rá az igazgatóság, ha önmaga nem bir elég belátással s műzélessel, ne játsszák, mint „A két Barcsay“-ban történt, a legeredetibb magyar darabok előadásakor cifrábnál cifráb keringőket s pol-kákat. A nemzeti művészet s tekintetben is több figyelemben részesítendő.

Egyéből jövőre.

Szerkesztői mondanivalók.

M. M. — A „Nyilatkozat“ megkészt; de ezuttal terünk sem engedte volna közölünk.

Justus. — Vettük. Velményünk az, hogy sohase bíántsunk! Hiszen híret!

„Ha hallom is, csak úgy hallom
Ha másoktól tudakolom.“

Egyébiránt — felretettük. Ki tudja? ...

A legutolsó BUDAÍ húzás eredménye:

48 21 39 16 20.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: dr. Rössler István

H I R D E T É S E K.

Jelentés.

A közoktatás- és kereskedelemügyi minisztériumok által a kassai gépészeti felsőbb ipartanodával kapcsolatosan berendezett gépgyári műhelyek ügyvezetősége teljes tisztelettel figyelmezteti a t. c. közönséget arra, hogy ezen tisztán a hazai gyáripár fejlesztését célzó tanintézet műhelyei az 1875. év január hó 1-étől a gépészeti szakba vágó kisebbszerű megrendeléseket pontos kivitel és olcsó ár mellett ellávnának.

Különösen felkéretnek a t. c. tanintézeti igazgatóságok, hogy a tanintézet természet- és vegytani szertáráknál szükséges gépkészületek kiállítását és kijavítását a jelzett tanintézet műhelyeiben eszközöltetni szíveskedjenek.

A gépészeti f. ipartanoda műhelyeinek ügyvezetősége.

Sulétrom-utca, 1. szám.

Előleges tudósítás,

mely különösen a hölgyek figyelmére méltó!

Sietünk hírel adni, hogy a f. évi január 20-tól 23-áig tartandó kassai vásár alkalmával a Holländer-házban (fóutca, 68. sz. I. emeleti terem)

kész női ruhákra, posztó- és selyemkelmékre,

nemkülönbön minden rendű bárony, posztó- és prémfelöltök- és köpenyekre nézve, s legújabb párisi divat szerint (saját magunk) által készítve, a folyó évszak szükségéhez képest dúz fiók-telep rendezendünk be, számos igénybevétel kérve és remélve. —

Tisztelettel

Fried és Weisz,

Budapest, váci utca, 12. szám.

Mindenemű megrendelésnek a legpontosabb teljesítését ígérjük.